

ASIAN TUNTIJALOUSUNTO
Pääjohtaja Aulis Pitkälä
27.9.2013

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

HALLITUKSEN ESITYS VALTION VUODEN 2014 TALOUSARVIOKSI (HE 112/2013 vp)

Totean lausuntonani hallituksen esityksestä vuoden 2014 talousarvioksi seuraavan.

Opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalaa koskevat linjaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle esitetään 6,6 miljardin euron määrärahaa vuodelle 2014. Vähennystä edellisen vuoden talousarvioon verrattuna on 59 miljoonaa euroa. Opetushallitus pitää tärkeänä, että talousarvioesitys mahdollistaa valtakunnallisesti tasaverstaisten ja laadukkaiden varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen järjestämisen edellytykset. Perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen, oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen edistämiseen erikseen kohdennetut resurssit edistävät laadukasta koulutuksen järjestämistä.

Opetushallitus pitää tärkeänä myös lukiokoulutuksen laadun ja saavutettavuuden varmistamiseen liittyviä määrärahojen kohdennuksia ja rahoitusperusteiden uudistamista. Ammatillisen koulutuksen määrärahataso on mitoitettu siten, että nuorten koulutukseen pääsy varmistetaan ja nuorisotakuun toteuttaminen on mahdollista. Nuorisotakuun toteutukseen osoitetulla lisärahoituksella saatavat opiskelupaikat on perusteltua kohdentaa alueille, joilla ammatillista koulutusta on nuorisoiäluokkaan nähden muita alueita vähemmän. Opetushallitus pitää perusteltuina ammatilliseen koulutukseen lisättyjä määrärahoja työssä oppimisen toteutustapojen monipuolistamiseen sekä oppisopimuskoulutuksen ja oppilaitosmuotoisen koulutuksen joustavampaan yhdistämiseen sekä oppisopimuskoulutuksen toteuttamiseen täydellä yksikköhinnalla myös koko tutkintoa pienempien opiskelukokonaisuuksien kohdalla. Myös työpaikkaohjaajien koulutukseen kohdennetut lisäresurssit ovat perusteltuja. Toisaalta talousarvioesityksen perusteella lukiokoulutuksen yksikköhintaan tehdään 4,2 prosentin yksikköhinnan leikkaus ja ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhintaan 1,6 prosentin leikkaus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiseen koulutukseen ei tehdä kustannustason muutoksen perusteella tehtäviä indeksikorotuksia vuodelle 2014.

Nuorten 20-29 -vuotiaiden aikuisten osaamisohjelman määräraha nousee ensi vuonna 54 milj. euroon. Tavoitteena on, että vuosittain 4 000 nuorta aikuista aloittaisi ohjelmarahoituksella opintonsa. Opetushallitus toteaa, että kohderyhmään kuuluvien nuorten koulutukseen hakeutumisaktiivisuus on yleensä keskimääräistä heikompaa, jonka vuoksi ohjelman aloittajatavoitteiden toteutuminen voi olla haasteellista. Siitä johtuen olisi perusteltua harkita lisättäväksi määrärahasta käytettävää osuutta ohjaus- ja neuvontapalveluihin sekä niihin sisältyvään ns. hakevaan toimintaan. Talousarvioesityksen mukaan ohjaus- ja neuvontapalveluiden osuudeksi määrärahasta esitetään 2 milj. euroa.

Kuntatalouden tilanteella on olennainen vaikutus erityisesti perus- ja lukiokoulutuksen järjestämisen edellytyksiin. Aikaisempina vuosina tehtyjen valtionosuuksien vähentämispäätösten lisäksi valtiovarainministeriön päaluokkaan sisältyvälle kuntien peruspalveluiden valtionosuusmomentille (28.90.30) kohdennetaan 362 milj. euron suuruinen valtionosuuksien vähennys, joka toteutetaan peruspalveluiden valtionosuusprosenttia alentamalla 29,56 prosenttiin. Toimintojen turvaamiseksi kunnat joutuvat nostamaan veroprosenttejaan. Kuntatalouden heikkenevät kehitysnäkymät vaikeuttavat kuntien vastuulla olevien koulutuspalveluiden tuottamista ja vaikuttavat väistämättä koulutuksen laatuun ja erot kuntien välillä voivat heikentää yhdenvertaisuutta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpano sekä sen perusteella lisättävä 8,45 milj. euron kuntien peruspalvelujen valtionosuuden lisäys on perusteltu. Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden on perusteltua päästä kuraattori- ja psykologipalveluiden piiriin.

Opetushallituksen toimintamomentti 29.01.02

Opetushallituksen toimintamomentin (29.01.02) loppusumma valtion vuoden 2014 talousarvioesityksessä on 23 058 000 euroa. Määrärahassa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 363 000 euroa. Merkittävin lisäys, 3 275 000 euroa, perustuu opiskelijavalintajärjestelmien uudistamisesta aiheutuviin kustannuksiin, jossa on huomioitu vastaavaan tarkoitukseen aikaisempina vuosina tehtyjen 1 580 000 euron suuruisten määräaikaisten lisäysten loppuminen. Lisäksi opiskelijavalintajärjestelmien turvaamiseksi momentille on lisätty kertaluonteinen 704 000 euron suuruinen lisäys, joka vastaa suuruudeltaan momentille kohdennettavaa hallinnonalan rakenteellisen uudistamisen perusteella tehtävää määrärahan vähennystä. Opiskelijavalintapalveluiden uudistamisen yhteydessä otetaan käyttöön Opintopolku.fi -palvelu, joka tarjoaa uudistetut ja nykyisiä palveluita laajemmat ja kattavammat toisen asteen ja korkeakoulutuksen haku- ja valintapalvelut, aikuiskoulutuksen hakupalvelut sekä koulutustietopalvelut.

Lisäksi Opetushallituksen toimintamomentille määrärahamuutoksia aiheuttavat vähennyksinä oppimistulosten arviointitoiminnan menojen siirto (1 125 000 euroa), tuottavuustoimet (225 000 euroa), hankintameno säästö (42 000 euroa) ja raamisopimuksen mukaisten koulutusrahojen keskittäminen (39 000 euroa) sekä lisäyksinä oppimateriaaleja koskevan koepankin ylläpitämisen resurssit (45 000 euroa) ja palkkausten tarkistuksiin varatut määrärahat (54 000 euroa).

Opetushallitus pitää myönteisenä, että opiskelijavalintapalveluiden uudistamiseen varatut määrärahat vastaavat pääosin Opetushallituksen alkuperäistä esitystä. Muilta osin Opetushallituksen lakisääteisten tehtävien ja tulossopimuksessa todettujen velvoitteiden hoitaminen on toimintameno määrärahojen puitteissa haasteellista.

Oppimistulosten arviointitoiminnan resurssit

Opetushallitus esitti omassa esityksessään vuoden 2014 talousarvioksi, että oppimistulosten arviointitoiminnan siirtämisestä aiheutuvina kustannuksina Opetushallituksen toimintamomentilta vähennetään 917 000 euroa. Esitys perustuu 17 henkilötyövuoden laajuisiin vuosittaisiin palkkakustannuksiin sekä 41 000 euron välillisiin kustannuksiin. Opetushallituksen laskelman lähtökohtana oli, että Kansallinen koulutuksen arviointikeskus perustetaan vuoden 2014 alusta lukien.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Hallituksen esitykseen vuoden 2014 talousarvioksi Opetushallituksen toimintamenoista esitetään vähennettäväksi 1 125 000 euroa. Koska lähtökohtana on, että koulutuksen arviointikeskus perustetaan 1.5.2014, vastaa esitetty summa kahdeksan kuukauden osuutta, jolloin vuositason kustannus on 1 688 000 euroa.

Oppimistulosten arviointitoiminnan siirtämisen perusteella talousarvioesityksen mukaan tehtävä määrärahan siirto aiheuttaa Opetushallituksen toimintamenoihin vuositasolla 771 000 euron suuruisen vajeen. Opetushallitus toteaa, että koulutuksen arviointikeskuksen perustamiseen tulisi varata lisäresursseja niiltä osin kuin määrärahoja ei ole vähennettävissä tällä hetkellä arvioarviointitoimintaa toteuttavista virastoista.

Opetushallituksen mielestä valtion vuoden 2014 talousarviossa Opetushallituksen toimintamenoista tulisi koulutuksen arviointikeskuksen perustamisen takia vähentää ainoastaan ne kustannukset, jotka Opetushallituksesta todellisuudessa poistuvat. Seitsemäntoista henkilötyövuoden mukaan laskettuna talousarvioesityksen mukainen määrärahasiirto merkitsee, että siirrettävä summa sisältäisi noin 50 %:n suuruiset välilliset kustannukset, mikä olisi moninkertainen summa Opetushallitukselta todellisuudessa väheneviin kustannuksiin verrattuna.

Hallinnonalan rakenteellinen kehittäminen

Opetushallituksen toimintamomentille on edellä todetun mukaisesti vuoden 2014 talousarvioesityksessä kohdennettu 704 000 euron vähennys, jota vastaava kertaluonteinen lisäys on tehty opiskelijavalintapalveluiden varmistamiseen. Opetushallituksen ja kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen yhteistyössä tekemän selvityksen perusteella ei ole toteutettavissa sellaisia uudistuksia tai toimenpiteitä, joista aiheutuisi merkittäviä säästöjä.

Opetushallitus toteaa, että hallinnonalan rakenteellisen kehittämisen perusteella esitettävää määrärahan vähennystä ei tulisi toteuttaa, jolloin talousarvioesitykseen sisältyvä mainitun vähennyksen uudelleen kohdennus opiskelijavalintapalveluiden varmistamiseen voidaan poistaa.

Opetushallituksen henkilöstöresurssit

Opetushallitus kiinnittää huomiota, että Opetushallituksen henkilötyövuosimäärä on vähentynyt vuodesta 2005 lukien 56 henkilötyövuodella ja edelleen vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja vuoden 2015 kehykseen sisältyy 5 henkilötyövuoden vuosittaiset vähennystavoitteet. Vähennysten yhteydessä Opetushallituksen tehtävät eivät ole samanaikaisesti vähentyneet. Opetushallitus esitti vuosien 2014-2017 toiminta- ja taloussuunnitelmassa, että toimintamenoista rahoitettavien henkilötyövuosien määrä vakiinnutettaisiin 250 henkilötyövuoteen (1.5.2014 alkaen 233 henkilötyövuoteen), kun vuotta 2013 koskeva ennuste on 261 henkilötyövuotta. Opetushallituksen lakisääteisten tehtävien mm. opetussuunnitelmatyön sekä koulutuksen kehittämistoiminnan hoitaminen eivät mahdollista henkilötyövuosimäärän vähentämistä tuottavuusohjelmassa esitetyn laajuisesti.

Lopuksi

Opetushallitus kiinnittää huomiota, että vuoden 2014 talousarvioesityksessä Opetushallituksen toimintamomentille esitettävät lisäykset ovat kertaluonteisia, kun taas leikkaukset on sisällytetty kehyksiin pysyvästi. Esimerkiksi opiskelijavalintapalveluiden uudistamisen edellyttämiä määrärahalisäyksiä ei sisälly vuosien 2015-2018 kehykseen.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Voimassa olevan kehyspäättöksen myös rakenteellisen kehittämisen perusteella tehtävä määrärahojen leikkaus nousee vuonna 2015 1 055 000 euroon.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä